

אבו עודה ואח'

על ידי ב"כ עוה"ד עביר ג'ובראן-דכוור ואח'
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים 97200
טלפון: 02-6283555; פקס: 02-6276317

העותרים

נ ג ד

מנהל אגף לשכות רשות האוכלוסין וההגירה ואח'

על ידי פרקליטות המדינה,
משרד המשפטים, ירושלים

המשיבים

טלפון: 02-6466305; פקס: 02-6467011

תגובה מטעם המשיבים

1. בהתאם להחלטת כבוד השופט נ' הנדל מיום 24.9.2017, ולקראת הדיון בעתירה, הקבוע ליום 15.3.2018, מתכבדים המשיבים להגיש את תגובתם לעתירה.
2. עניינה של העתירה, סידורי הכניסה למתחם המשמש את רשות האוכלוסין ושירות התעסוקה במזרח ירושלים. בקשת העותרים היא למציאת פתרונות שימנעו את העומס והצפיפות עמם נדרשים להתמודד הבאים לקבל שירות מהרשויות במתחם האמור.
3. נקדים ונאמר. המשיבים מודעים לעומס במתחם האמור. בתגובה זו, המשיבים יבקשו לעדכן בדבר דרכי הפעולה הממומשות על ידם, ואלו הנבחנות על ידם כעת, להקלת העומס והצפיפות בכניסה למתחם.

עיקרי העובדות הצריכות לעניין

4. סוגיית נגישות מתחם לשכות רשות האוכלוסין ושירות התעסוקה במזרח ירושלים (להלן – **המתחם**) נדונה בפני בית המשפט הנכבד בהליכים קודמים, ונסקור אותם בקצרה.

בעקבות העתירות בבג"ץ 4892/99, 6683/99 ג'אבר נ' שר הפנים (פורסם באר"ש, 6.6.2001) ובג"ץ 2783/03 ג'ברא נ' שר הפנים (פורסם באר"ש, 6.10.2005) הועברה לשכת רשות האוכלוסין לאתר חדש, בו היא יושבת היום. כמו כן, הוגדל כוח האדם בלשכה ל-42 עובדים והוארכו שעות קבלת הקהל.

5. לשכת רשות האוכלוסין במתחם נפתחה לציבור בחודש מרץ 2006. משרדי רשות האוכלוסין תופסים את עיקר שטח המתחם - קרוב ל-2000 מ"ר מתוך שטח כולל של 2300 מ"ר.

ביום 10.12.2006 החל לפעול במתחם גם שירות התעסוקה, בשטח של כ-250 מ"ר. זאת, בשים לב לעובדה שנוטר במתחם שטח פנוי כאמור ולאור העובדה שתושבי מזרח ירושלים זקוקים כמובן גם לקבלת שירותים משירות התעסוקה. לשלמות התמונה נציין כי במתחם אף קיים חדר, המשמש את שירותי הרווחה, וכן מוקצה במתחם שטח ליחידת משטרה, אשר איננה מקבלת קהל. נפרט מעט באשר למצב הלשכות כיום ולשירות הניתן בהן.

6. על פי הנמסר, לשכת מזרח ירושלים של רשות האוכלוסין מחזיקה בתקינה של 50 עובדים. נכון למועד הגשת הודעה זו, 48 מן המשרות מאוישות, ובתהליכי גיוס שני עובדים נוספים.

7. לשכת רשות האוכלוסין במזרח ירושלים מטפלת באוכלוסייה המונה כ-300,000 תושבים ואזרחים. יצוין כי לשכות אחרות המטפלות באוכלוסיות בסדר גודל דומה, מחזיקות בתקינה של כ-20 עובדים. התוספת המשמעותית שבלשכת מזרח ירושלים נובעת מסוג הבקשות המוגשות ללשכה ספציפית זו, ולמורכבות הטיפול בהן, כפי שיפורט להלן.

8. לשכת רשות האוכלוסין במזרח ירושלים פועלת בימים א'-ה', לפי הפירוט הבא: ביום א' מהשעה 08:00 עד השעה 14:30. יום ב' מהשעה 08:00 עד השעה 17:30; ביום ג' 08:00 עד השעה 17:30 (בימים אלה, יש אפשרות לעובדים להישאר ככוננים עד השעה 19:30) ביום ד' מהשעה 13:00 עד 17:30; יום ה' 08:00 – 14:00.

לאחר שעות קבלת הקהל ממשיכים עובדי הלשכה בפעילות שוטפת לקידום הטיפול בבקשות השונות עד לסיום יום העבודה.

9. להלן נתונים על אודות בקשות שונות המטופלות על ידי לשכת רשות האוכלוסין במזרח ירושלים:

בקשות לאיחוד משפחות – הלשכה מטפלת מדי שנה באופן חוזר בכ-6,500 בקשות קיימות לאיחוד משפחות, כלומר מתן היתרי שהייה מתחדשים בהתאם להוראות חוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה), התשס"ג-2003, על כל הכרוך בכך. ככלל, מדי שנה נדרשת הלשכה לשוב ולבצע בדיקות של מרכז חיים, כנות קשר, חיים משותפים, וכן לפנות מחדש לגורמי הביטחון ומשטרת ישראל, בטרם ניתן היתר שהייה לשנה נוספת לבן הזוג המוזמן.

בנוסף, מדי שנה מוגשות כ-600 בקשות חדשות לאיחוד משפחות, וכ-1,200 בקשות חדשות משנת 2016 ממתיונות לבדיקה.

בקשות לרישום יילוד שרק אחד מהוריו תושב ישראל – מידי שנה מוגשות כ-1,800 בקשות חדשות וכרגע ממתיונות לבדיקה כ-1,500 בקשות.

לעניין זה יצוין, כי בשונה מרישום יילוד בלשכות ברחבי הארץ, כאן עסקינן במצב נפוץ יחסית במזרח ירושלים, בו הורים מגיעים לרשום את היילוד, אך רק אחד מהם הוא תושב ישראל. משכך, ומאחר שמשמעות הרישום היא מתן מעמד בישראל, על הפקיד לבצע בחינה מדוקדקת של הבקשה – כגון, בחינת מרכז החיים, ועוד – והדברים עשויים להימשך זמן רב.

נעיר, כי עניינן של בקשות להתאזרחות בלשכת רשות האוכלוסין במזרח ירושלים נדון בפני בית משפט נכבד זה אגב עתירה התלויה ועומדת, בג"ץ 2792/17.

10. בנוסף, תיקוני חקיקה, החלטות ממשלה, החלטות שרים ופסיקת בית המשפט הנכבד, אשר קבעו הקלות לאוכלוסייה הבאה בגדרו של חוק הוראת השעה, הביאו לעלייה בהיקפי העבודה של הלשכה.

כך למשל, החלטת שר הפנים על "שדרוג" מעמדו של מי שהגיש בקשה לאיחוד משפחות לפני סוף שנת 2003 הביאה לכך שהלשכה במזרח ירושלים נדרשה לבדוק מחדש כ-1,200 מקרים, מתוך כ-2,000 מקרים שנבדקו בכלל הלשכות.

11. כעת לנתונים לגבי השירות הניתן בסניף **לשכת התעסוקה**. באי לשכת התעסוקה במזרח ירושלים הם כ-4,450 דורשי עבודה, המחולקים למעשה לשלש קבוצות – מבקשי הבטחת הכנסה ומבקשי דמי אבטלה, הזכאים לגמלה מביטוח לאומי, וכן קבוצה מצומצמת יותר של דורשי עבודה שאינם תובעים גימלה.

חלק ניכר מהמוזמנים ללשכת התעסוקה הם דורשי עבודה, הנדרשים להתייצב בה מעת לעת כפי שיפורט, כתנאי לקבלת קצבת השלמת הכנסה.

התייצבות שגרתית זו נעשית דרך כלל בזיהוי ביומטרי במערכות הרישום האוטומטיות המוצבות מחוץ ללשכה, ועל כן אינה כרוכה בעמידה בתור בכניסה למתחם. על מנת להקל, הוצבו ארבעה מכשירי ביומטרי מחוץ למתחם. מכשיר אחד נוסף נמצא בתוך המתחם. מכשירי הביומטרי נפתחים בשעה 07:15 בבוקר. אחר התייצבות, מקבל המבקש פתקית עם סימן של בית, במקרה בו הוא אינו נדרש להיכנס ללשכה, וסימון של פקיד במקרה בו עליו להיכנס לפקיד. הלשכה נפתחת בשעה 08:00 בבוקר, וקבלת קהל מתחילה בשעה 08:15.

עד לתקופה האחרונה הייתה הפרדה בימים של גברים ונשים, ואולם כעת אין הפרדה כזו.

עם זאת, לעיתים לא די ברישום הביומטרי האוטומטי ונדרשת כניסה ללשכה, שפירושה עמידה בתור. המכשיר הביומטרי מפנה את דורש העבודה להיכנס לפקיד בלשכה בשני מצבים: לצורך מעקב ומפגש אישי, וכן במידה ונמצאה משרה במערכת המתאימה לפרופיל המקצועי של דורש העבודה, על מנת שהפקיד יפנה את דורש העבודה למציע העבודה.

12. כל דורש עבודה חייב להתייצב ביום קבוע בשבוע ובמשמרת קבועה. כך, למשל, דורש עבודה פלוני נדרש להתייצב כל יום ראשון, במשמרת הראשונה שבין השעות 08:30 ל-10:30.

קיימת חשיבות להתייצבות מדויקת ביום ובמשמרת שנקבעו, עקב הצורך לווסת את קבלת הקהל ולמנוע גודש. מי שאינו מתייצב ביום הזימון, גם אם הגיע ללשכה ביום אחר, ייחשב כמי שלא שהתייצב באותו שבוע ותישלל ממנו קבלת קצבת השלמת הכנסה באותו חודש.

מי שמתייצב ביום שלו אך לא במשמרת שלו, יחויב להיכנס לפקיד, וההתייצבות שלו תירשם בלי שהדבר יפגע בזכאותו. כמו כן, מי שהגיע אך לא במשמרת שלו, אין ביכולתו להירשם במכשיר הביומטרי, ועליו להיכנס ללשכה עצמה לצורך מפגש עם פקיד הלשכה.

וייאמר כבר עתה, כי לפחות חלק מהסיבה לעומס בכניסה למתחם, נובע למעשה מאי-הקפדה של מוזמנים על התייצבות במשמרת שלהם, באופן המונע מהם את השימוש ברישום הביומטרי ומחייב אותם לעמידה בתור לכניסה ללשכה לצורך הרישום.

13. כאמור, בסניף זה יש בסך הכל כ-4,450 דורשי עבודה. 3009 דורשי עבודה נדרשים להתייצב פעם בחודש. דורשי עבודה אלה נדרשים להתייצב בלשכה בשלוש פעימות שונות, הנפרשות לאורך שלושת השבועות הראשונים של כל חודש: בשבוע הראשון (1-7 לחודש, וכן הלאה) מוזמנים 1202 דורשי עבודה; בשבוע שני 951 דורשי עבודה; ובשבוע השלישי 857 דורשי עבודה.

14. בנוסף, בסניף ישנם 1441 דורשי עבודה המתייצבים פעם בשבוע. דורשי עבודה אלו מווסתים בימים ראשון עד חמישי, בשתי משמרות, משמרת בוקר 08:30-10:30, משמרת שנייה 10:30-12:00. הכניסה למתחם נסגרת בשעה 12:00, קבלת הקהל מסתיימת עד שאחרון הפונים מקבל שירות. ביום ראשון אמורים להתייצב 281 דורשי עבודה, ביום שני 278 דורשי עבודה, ביום שלישי 283 דורשי עבודה, ביום רביעי 349 דורשי עבודה (כזכור, ביום זה אין קבלת קהל בבוקר ברשות האוכלוסין) ובימי חמישי 252 דורשי עבודה.

ממוצע הנכנסים היומי לסניף שירות התעסוקה הוא 200-300 מבקשים.

נבקש לציין כי ביום 1.6.2017 החלה לפעול בסניף תכנית מעגלי תעסוקה. דורשי עבודה שבתוכנית זו מקבלים ממכשיר הביומטרי הפנייה לפקיד והם מחויבים להיכנס לסניף. עיתים ייתכן ועליהם לבוא יותר מפעם אחת בשבוע לסניף. דורשי עבודה שבתוכנית זו מקבלים את רוב השירות בסניף שברחוב יפו (מרכז כלל) ובכלל זה שיחות אישיות וסדנאות. עד כה הוכנסו לתוכנית 574 דורשי עבודה, כאשר כרגע 266 דורשי עבודה פעילים בתוכנית, והיתר נקלטו בעבודה או הפסיקו להתייצב.

15. כמפורט בעתירה, הכניסה למתחם מותנית בבידוק בטחוני, בהתאם להנחיית גורמי הביטחון, על כל הנובע מכך.

הליך הבידוק כולל סבסבות ("קרוסלות") ולאחריהן שרוול המתנה, המוביל אל עמדת הבידוק הביטחוני. בתום הבידוק נכנסים המבקרים ללשכה, לרשות האוכלוסין, לשירות התעסוקה או ללשכת הרווחה, לפי העניין.

כמתואר בעתירה, מפאת העומס משתרך תור של ממתנינים מחוץ למבנה לפני ההגעה לסבסבות.

16. עם פתיחת הלשכה של שירות התעסוקה במתחם ניכרה תופעה של הגברה משמעותית בעומסים ובזמני המתנה בתור לבידוק הביטחוני.

משרד הפנים הכיר בכך שאכן קיים "צוואר בקבוק", הגורם לעומסים ואישר כי העניין טעון טיפול והסדרה. בשורה של התכתבויות בין הצדדים, על-פני השנים, התנהל דין ודברים בעניין, ובראשית 2012 הוגשה עתירה לבית המשפט הנכבד.

בעתירה, ביקשו העותרים כי ינקטו צעדים להפחתת העומס והצפיפות באופנים שונים, בין היתר על ידי הפרדת הלשכות לשני מתחמים שונים; הצבת מכונות התייצבות אוטומטיות עבור מבקרים שהשירות בעניינם אינו דורש התייצבות מול פקיד, מחוץ למתחם כך שלא תידרש עמידה מיותרת בתור; הקמת מתקני שירותים ושתייה באזור ההמתנה בכניסה למתחם, וכן הצבת ספסלים במקום.

17. במהלך ההליכים הודיעו המשיבים לבית המשפט הנכבד על הנהגת שינוי בשעות קבלת הקהל, באופן שיינתנו יותר ימים בשבוע ויותר מועדים בחודש אשר בהם ניתן להגיע לשירות התעסוקה. כמו כן, הודיעו המשיבים על העתקת מכונות התייצבות האוטומטיות ממקומם בתוך המתחם, באופן שצפוי לקצר משמעותית את תור ההמתנה בכניסה למתחם.

לצד האמור, הודיעו המשיבים כי אין ביכולתם, בשל מגבלות מקום, להיעתר לבקשות בנוגע להצבת מתקני שתייה, שירותים וספסלים במקום.

18. בעקבות הודעות המשיבים, הורה בית המשפט הנכבד על מחיקת העתירה עקב מיצויה, תוך שמירת טענות העותרים ככל שלא יחול שיפור במצב – בג"ץ 176/12 מג'דה אלבטש נ' מנהל אגף בכיר רשות האוכלוסין (פורסם באר"ש, 10.6.2013).

19. בעתירה זו טוענים העותרים כי מצב העומס והצפיפות בכניסה למתחם עודנו קשה, ומבקשים כי יינקטו צעדים, כמפורט בעתירה, להקלת המצב.

עמדת המשיבים

20. במסגרת הטיפול בעתירה, קיימו המשיבים סיור במקום בחודש פברואר 2017. בסיור נכחו מנהלת לשכת רשות האוכלוסין במזרח ירושלים, גורמים נוספים מרשות האוכלוסין ומשירות התעסוקה, וקצין הביטחון של המתחם. במסגרת סיור זה נדונו אפשרויות שונות להגברת נגישות המתחם ולהקלה על בעיית הצפיפות.

21. כמו כן, קיימו המשיבים ישיבה נוספת בעניין זה ביום 3.1.2018, לקבלת תמונת מצב עדכנית. בישיבה השתתפו סמנכ"ל למנהל ולמשאבי אנוש ברשות האוכלוסין, נציג היעוץ המשפטי בלשכת התעסוקה, מנהלת לשכת רשות האוכלוסין במזרח ירושלים ונציגת היעוץ המשפטי ברשות האוכלוסין.

22. כאמור בפתח הדברים, המשיבים אינם חולקים על טענות העותרים כי מספר המבקשים לקבל שירות במתחם הינו רב ונוצרים, במקרים רבים, עומסים משמעותיים בתור ההמתנה לבידוק הביטחוני. כמו כן, המשיבים מודעים לקושי לתאם תור ללשכת רשות האוכלוסין, ולעיכוב בקבלת שירות כתוצאה מקושי זה.

לצד האמור, נבקש לציין כי המתחם עצמו מרווח, ובתוך המתחם אין בעיית עומס או צפיפות, ולמיטב העיון בעתירה, העתירה אינה מלינה על המתחם עצמו.

23. ביום 21.2.2018 התקיימה אצל שר הפנים ישיבה בנושא לשכת רשות האוכלוסין במזרח ירושלים. בישיבה זו השתתפו מנכ"ל רשות האוכלוסין, מנהלת לשכת מזרח ירושלים ברשות האוכלוסין, נציגי הלשכה המשפטית וגורמים נוספים. במסגרת הישיבה הוחלט לבחון מספר דברים, אודותם נפרט מייד.

24. כיום פועלות במתחם תשע-עשרה עמדות לקבלת קהל, מתוכן שתיים עשרה עמדות לקבלת קהל לצורך מרשם אוכלוסין ושבע עמדות לאשרות. כעת נבחנת אפשרות לשיפוץ המתחם באופן שיאפשר הוספת שש עמדות נוספות.

זוהי תוספת משמעותית ביותר למספר העמדות הקיים והיא צפויה לאפשר קבלת קהל נוסף בלשכה.

כמו כן המשיב פועל להוסיף צלונית באזור הכניסה לשרוול הבידוק.

25. בנוסף בימים אלה, נבחנת האפשרות למצוא אתרים שיתאימו להקים פתיחה של לשכות משנה נוספות במזרח ירושלים. המשיב נמצא בימים אלה במגעים אל מול עיריית ירושלים בעניין זה.

בנסיבות אלה בהם נבחנת האפשרות למצוא אתרים שיתאימו להקים פתיחה של לשכות משנה במזרח ירושלים כאמור לעיל, הצורך בהוספת מגנומטר ייבחן בשים לב להתקדמות פתיחת הלשכות והחלטה בעניין הוספת מגנומטר נוסף תתקבל בתוך שלושה חודשים, וזאת נוכח העובדה שהוספת מגנומטר נוסף דורש שיפוץ של המתקן ועלויות גבוהות בשל כך.

26. באשר לבקשת העותרים להציב ספסלים, מתקני שתייה ושירותים בכניסה למתחם. סעד דומה התבקש בעבר, בבג"ץ 176/12, (סעד ד' לעתירה הקודמת). כעולה מפסק הדין בעתירה הקודמת, המשיבים השיבו מדוע אין באפשרותם להיעתר לכך, והעתירה בעניין זה נדחתה למעשה.

27. כעולה מהמפורט, המשיבים פועלים על מנת להפחית את העומס על הלשכה, ודומה כי בסופו של יום, זהו הפתרון המהותי לקשיים אותם העלו העותרים.

הפתרון האמיתי לבעיה זו משולב בהפחתת העומס על לשכה זו, באמצעות לשכות משנה חדשות בשכונות במזרח ירושלים כפי שפורט, ובפתרונות פיזיים כדוגמת הוספת צלונית, כפי שנכתב לעיל.

למותר לציין כי מתקני שתייה, שירותים וספסלי ישיבה, מצויים בתוך המתחם, לרווחת קהל המבקרים.

28. תגובה זו נתמכת בתצהירה של נאיף הינו, סמנכ"ל בכיר למינהל ולמשאבי אנוש ברשות האוכלוסין וההגירה, בכל הנוגע לעובדות הנוגעות לרשות האוכלוסין, ובתצהירו של משה בקר, מנהל סניף מזרח ירושלים בשירות התעסוקה, בכל הנוגע לעובדות הנוגעות לשירות התעסוקה.

היום,

י"ח אדר תשע"ח

05 מרץ 2018

רוני שויקה ע"ד
סגן בכיר א' במחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה